

Samfundet S:t Erik
Stockholm

YTTRANDE
2016-10-27

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Samråd om förslag till program för Södra Skanstull i stadsdelen Södermalm, S-Dp 2009-04719

Sammanfattning av Samfundet S:t Eriks synpunkter

Samfundet ser positivt på:

- programarbetets omfattning, läsbarhet och pedagogiska tilltal
- stadsutvecklingen i Södra Skanstull i sin helhet där ett trafikstört landskap utvecklas till en ny del av staden
- att det viktiga promenadstråket längs strandlinjen utvecklas och förbättras
- att strukturerande och potentiellt värdefulla offentliga rum skapas i programområdet.

Samfundet anser dock:

- att stockholmslandskapets grammatik med respekt för bebyggelse, landformer och vattenrum i samverkan negligeras i och med att en ny "tvärsädd" stadsfront utvecklas
- att bebyggelsen mellan Hammarbyslussen och den s k "Diagonalen" måste omarbetas genom att skalas ned och glesas ut för att mildra påverkan på vattenrum och landformer
- att Folksamkomplexets, Eriksdalsbadets och Whites kontorsbyggnads högklassiga arkitektur inte respekteras i förslaget
- att föreslagna förändringar av Folksambyggnaden inte bör ske
- att de två föreslagna höghusen ska utgå då de konkurrerar med Folksamskrapan på ett negativt sätt.

Beskrivning av ärendet

Programmet för Södra Skanstull innebär ny bebyggelse med ca 750 bostäder, byggnader för kontor, handel, kultur och idrott. Det övergripande stadsbyggnadsmotivet är att länka ihop Södermalm och Söderstaden via en stadsutveckling på ömse sidor av Hammarbyslussen. En ny storskalig bebyggelse grupperas längs de befintliga broarnas norra landfästen, dagens rampsystem däcks över och det gamla spårområdet som idag delar området omvandlas till ett strukturerande stadsrum. Norr om detta stråk föreslås högre kvartersbebyggelse med inslag av solitära höghus och söder om stråket något lägre bebyggelse. I anslutning till Hammarbyslussen förbättras gångstråket som länkar Årstavikens norra promenadstråk med Norra Hammarbyhamnen och en platsbildning skapas. För Folksam anläggning som är "blåklassat" av Stadsmuseet föreslås stora förändringar med rivningar och på- och tillbyggnader.

Samfundet S:t Eriks synpunkter

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundeterik.se www.samfundeterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Inledningsvis vill Samfundet S:t Erik uttrycka sin uppskattning över programarbetet vilket är både pedagogiskt upplagt och grundligt underbyggt med stadsbilda-, landskaps- och kulturmiljöanalyser – även om Samfundet inte alltid instämmer i den kulturhistoriska konsekvensanalys som gjorts. Det enkelt och pedagogiskt upplagda programmet sammanfattar väl områdets förutsättningar och visar på en vilja att i samrådsskedet öppna för en demokratisk diskussion om stadsutvecklingen.

Södra Skanstull utgör ett komplext område präglat av den dramatiska topografin, de tre broarnas unika arkitektur och Årstavikens vattenrum. Idag präglas landskapet av ett möte mellan vattenrum, förkastningsbranter, stadsfront och infrastruktur i form av äldre industrispår, broar och sluss. Stadslandskapet har i grunden samma element och samma värden som den centrala stadsarkipelagen. Platsen kan även beskrivas som ett urbant ”glapp” vilket givit förutsättning för utveckling av småskaliga verksamheter, småbåtsklubbar, koloniområde och informellt stadsliv i form av stadsodling och klubbverksamhet. Sida vid sida med det småskaliga och informella stadslivet finns inom planområdet exempel på högklassig arkitektur i form av Whites Kasper Salinbelönade kontorsbyggnad, Eriksdalsbadet och Folksams huvudkontor, medvetet och skickligt placerade i relation till såväl broarkitekturen som stadslandskapet.

I programarbetet redovisas hur det storskaliga bebyggelseförslaget relaterar till topografi, förkastningsbranter och vattenrum. Den angivna principen utgår från en accentuering av landskapets element; Södermalms fallande landform som möter Årstaviken /Hammarbykanalen blir utgångspunkt för hur Södermalm och Söderstaden både byggs ihop med en stadsväv och uttrycker den fallande landformen. Samfundet vill i detta sammanhang betona stockholmslandskapets egenvärde som stadsbyggnadselement och som grundläggande karaktär och bärare av stadens identitet. Ön Södermalm, omgiven och definierad av vattenrummen Riddarfjärden, Årstaviken, Hammarby Sjö och Saltsjön, ingår i ett historiskt stadslandskap präglat av samspel mellan landformer, vattenrum och bebyggelse. Samfundet oroas av en uttalad tendens att negligera de grundläggande värden som just stockholmslandskapets särart utgör. Programmet för Södra Skanstull fogar sig till andra program och flexibla detaljplaner (Hammarbyhöjden-Björkhagen, Farsta och Stadshagen) där avvägningen mellan stadsutveckling (bostadsbyggande) och dessa grundläggande landskapsvärden sker på bekostnad av landskapskaraktären när förkastningsbranter bebyggs.

Samfundet S:t Erik är positivt till en stadsutveckling i Södra Skanstull som synliggör och bibehåller den topografiska tydligheten i stadslandskapet. Detta innebär dock att förslaget till bebyggelse norr om Hammarbyslussen och söder om den så kallade ”Diagonalen” måste omarbetas genom att skalas ner och glesas ut för att ännu tydligare friställa de karaktäristiska brospannen i förhållande till landformerna. Samfundet S:t Erik vill i detta sammanhang även påpeka att programmets förslag till bebyggelse utgör en ny stadsfront vilken *inte* fogar sig till den stockholmska typologin där bebyggelse förstärker landformer och topografi. I det fortsatta programarbetet finns stora möjligheter att mildra och anpassa bebyggelsens inverkan på Södermalms långa östvästliga stadsfront.

Programförslaget innebär en omfattande stadsutveckling av Skanstull. Målet är en ihopkopplad stad. Den funktionella och strukturella kopplingen mellan staden, parkstråket och det aktuella programområdet utgörs av två stråk; en utbyggd strandpromenad med den nya ”Slussparken” i anslutning till Ryska smällen samt ”Diagonalen” som kopplar ihop det nya ”Hamntorget” i sydost med den befintliga gångbron från Ringvägen till Eriksdalsbadet i nordväst. Däremellan föreslås två nya platsbildningar, ”Badhustorget” och ”Torget under bron”. Tillsammans med den föreslagna Slussparken

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundeterik.se www.samfundeterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

och det förenklade kajstråket invid Hammarbyslussen skapas ett rikt utbud av platsbildningar och stråk, vilket Samfundet välkomnar.

I programmet föreslås stora förändringar av Folksambyggnaden i form av rivningar och på- och tillbyggnader. Den nästan 90 meter höga Folksamskrapan som stod klar 1959 markerade liksom de samtida Wenner-Gren Center, Hötorgsskraporna och Skattehuset Brunkebergsåsens sträckning. De senare tilläggen från sent 1970- och 80-tal är medvetet anpassade till originalbyggnaden både vad beträffar skala, form och material; genomgående ljus ekebergsmarmor och blå plåt. Även om själva höghusdelen, som med sitt pregnanta formspråk blivit ett landmärke för Skanstull, enligt programförslaget får stå kvar byggs både de ursprungliga lågdelarna och de från 1970-talet till och på och samtliga tillägg från 1980-talet rivs. Hela Folksamkomplexet, dvs även 80-talsdelen som är en av dess många årsringar, har av Stadsmuseets "blåklassats", dvs har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde. Samfundet anser därför att föreslagna ändringar beträffande Folksambyggnaden bör utgå helt. Att omvandla några av lågdelarna till t ex skola vore däremot säkert möjligt utan att kulturhistoriska värden går förlorade.

Eriksdalsbadet, ritat av Erséus/Frenning & Sjögren och invigt 1999, är ännu inte klassat av Stadsmuseet. Byggnaden med sitt mycket karaktäristiska formspråk med tak i form av vågor är väl inpassad under broarna. Badet är av hög arkitektonisk kvalitet, vilket dock knappast lyfts fram i programmet. Samfundet anser att det 22 våningar höga hus som föreslås precis norr om badet kommer att förta badets arkitektur. Höghuset kommer även att konkurrera med Folksamskrapan, som bör få kvarstå som det solitära landmärke vid stadens södra utfart det uppfördes som. "Badhustornet" bör därför strykas i det fortsatta planarbetet. Samfundet anser även att det något lägre höghus, "Åkerntornet", som föreslås mittemellan "Badhustornet" och Folksam, bör utgå. Det kommer också att konkurrera med Folksamhuset på ett negativt sätt och från flera håll skymma ett annat för Skanstull viktigt landmärke, tornet på Åhlénshuset vid Ringvägen från 1929.

Samfundet S:t Erik

Monica Andersson

Jonas Berglund

Suzanne Lindhagen

Ordförande

Styrelseledamot

Styrelseledamot

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundeterik.se www.samfundeterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950